

บทที่ 1

บทนำ

ผักกาดเขียวปลี (leaf mustard) *Brassica juncea* var. *rugosa* เป็นผักที่นิยมนำมาดองบริโภคมากกว่ารับประทานสด มีถิ่นกำเนิดในเขตร้อนทวีปเอเชีย เป็นผักประเภทระบบรากตั้งอายุปลูกตั้งแต่หยอดเมล็ดจนเก็บเกี่ยว ประมาณ 55 – 75 วันปลูก ก้านและใบสีเขียว อ่อนกรอบ โคนก้านยึดติดกับรากและพื้นดิน ปลีสีเขียวอ่อนมีใบหุ้มอยู่โดยรอบสามารถปลูกได้ตลอดปี

ผักกาดเขียวปลีเป็นผักที่ไม่นิยมบริโภคสด แต่นิยมนำมาดอง ไม่ว่าจะเป็นดองเค็ม ดองหวาน และดองเปรี้ยว เพื่อบริโภคภายในประเทศ และมีรายงานว่าประเทศไทยส่งผักกาดดองไปจำหน่ายยังต่างประเทศในปี 2546 เป็นมูลค่าถึง 112.0 ล้านบาท ปี 2547 เป็นมูลค่า 113.1 ล้านบาท (ตารางที่ 1) ซึ่งพบว่าปริมาณความต้องการของตลาดต่างประเทศมีแนวโน้มสูงขึ้น อีกทั้งยังมีเทคนิคการดองที่ไม่ซับซ้อนอุตสาหกรรมการดองผักกาดเขียวปลีจึงมีการขยายตัวทำให้เกษตรกรมีการเพิ่มพื้นที่ปลูกมากขึ้น

แหล่งปลูกที่สำคัญของผักกาดเขียวปลีอยู่ทางภาคเหนือ เช่น จังหวัดลำปาง เชียงราย เชียงใหม่ พะเยา และแพร่ ส่วนภาคที่มีการปลูกรองลงมาคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น จังหวัดนครราชสีมา มหาสารคาม และอุบลราชธานี ภาคตะวันตก เช่น กาญจนบุรี (ตารางที่ 2)

พันธุ์ผักกาดเขียวปลีที่ใช้ปลูกในประเทศไทยในปัจจุบันเป็นพันธุ์ที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ เป็นพันธุ์ผสมเปิด มีราคาสูงและมีปลีขนาดใหญ่ 500 – 600 กรัม/ปลี มีความสม่ำเสมอพอสมควรแต่ในการดองผักบางราย เช่น ตรานกพิราบ การทำผักกาดดองกระป๋องต้องการใช้ปลีที่มีขนาดเล็กประมาณ 400 กรัม/ปลี ดังนั้นในด้านผลผลิตสด จึงต้องการปรับปรุงคุณภาพของผลผลิตให้ดีขึ้นโดยการผลิตเมล็ดพันธุ์ลูกผสม ให้ได้ลูกผสมชั่วที่ 1 ที่มีลักษณะดี ในการทดลองนี้ได้ทำการปรับปรุงพันธุ์ผักกาดเขียวปลีโดยใช้ลักษณะเกสรตัวผู้เป็นหมัน ในไซโทพลาสซึม

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อคัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ที่เหมาะสมสำหรับผลิตเมล็ดพันธุ์ลูกผสมโดยใช้ลักษณะการเป็นหมันในเกสรเพศผู้ที่ควบคุมโดยไซโทพลาสซึม (cytoplasmic male sterility)

ตารางที่ 1 ปริมาณ และมูลค่าการส่งออกผักกาดคองในปี 2546 – 2547

ประเทศที่ส่งออก	2546		2547	
	ปริมาณ (เมตริกตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (เมตริกตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
สหรัฐอเมริกา	752	27.0	838	28.3
ฮ่องกง	291	10.5	227	8.2
สิงคโปร์	399	19.4	306	15.5
มาเลเซีย	382	9.8	576	12.4
ออสเตรเลีย	261	8.8	266	8.9
อังกฤษ	177	6.2	157	5.5
ประเทศอื่นๆ	833	30.3	864	34.4
รวม	3,095	112.0	3,234	113.2

ที่มา : กระทรวงพาณิชย์

ตารางที่ 2 แหล่งผลิตที่สำคัญของผักกาดเขียวปลี (ปีเพาะปลูก 2546)

ภาค	พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)
กรุงเทพฯ	1.60	1.60
ภาคกลางไม่รวมกรุงเทพฯ	2,727.53	2,691.55
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	1,109.83	1,092.47
ภาคเหนือ	9,647.22	9,523.69
ภาคใต้	102.41	79.42
รวม	13,588.59	13,388.73

ที่มา : สำมะโนเกษตรปี 2546 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์